

061. Bijbelstudie over PASEN - PESACH

פסח

“Dit zijn de feesttijden van Adonai, heilige samenkomsten, die gij uitroepen zult op de daarvoor bepaalde tijd. In de eerste maand (dat is de maand Aviv ofwel Nisan), op de veertiende der maand, in de avondschemering, is het Pesach [Pascha] voor de Eeuwige. En op de vijftiende dag van deze maand is het Chag haMatzot [feest der ongezuurde broden] voor de Eeuwige, zeven dagen zult gij Matzot [ongezuurde broden] eten. Op de eerste dag zult gij een heilige samenkomst hebben; dan zult gij generlei slaafse arbeid verrichten. Gij zult de Eeuwige een vuuroffer brengen gedurende zeven dagen; op de zevende dag zal er een heilige samenkomst zijn; generlei slaafse arbeid zult gij verrichten. En de Eeuwige sprak tot Moshe [Mozes]: Spreek tot de Israëlieten en zeg tot hen: Wanneer gij komt in het land dat Ik u geef, en de oogst daarvan binnenhaalt, dan zult gij de eerstelingsgarve van uw oogst naar de priester brengen, en hij zal de garve voor het aangezicht van de Eeuwige bewegen, opdat gij welgevallig zijt; daags na de Shabat [sabbat] zal de Kohen [priester] die bewegen. Gij zult op de dag waarop gij de garve beweegt, een gaaf eenjarig schaap de Eeuwige ten brandoffer bereiden, met als bijbehorend spijsoffer twee tienden fijn meel, met olie aangemaakt, ten vuuroffer tot een liefelijke reuk voor de Eeuwige, en als bijbehorend plengoffer een vierde hin wijn. Tot op die dag zult gij geen brood, geen geroosterd of vers koren eten, totdat gij de offergave van uw G'd gebracht hebt: **het is een altoosduurende inzetting voor uw geslachten**, in al uw woonplaatsen.” (ויקרא Vayiq'ra [Leviticus] 23:4-14).

Instelling van Pesach

“En de Eeuwige zeide tot Moshe [Mozes] en tot Aharon [Aäron] in het land Mitzrayim [Egypte]: Deze maand (Nisan) zal u het begin der maanden zijn; zij zal u de eerste der maanden van het jaar zijn. Spreekt tot de gehele vergadering van Israël als volgt: op de tiende van deze maand zal ieder voor zich een stuk kleinvee nemen, familiesgewijs, één stuk kleinvee per gezin. Maar indien een gezin te klein is voor een stuk kleinvee, dan zullen hij en de naaste buurman van zijn gezin er een nemen, naar het aantal personen; gij zult bij het stuk kleinvee rekenen met ieders behoefte. Een gaaf, mannelijk, eenjarig stuk kleinvee moet gij nemen; gij kunt dit nemen van de schapen of van de geiten. En gij zult het bewaren tot de **veertiende dag** van deze maand; dan zal de gehele vergadering der gemeente van Israël het **slachten in de avondschemering**. Vervolgens zal men van het bloed nemen en dit strijken aan de beide deurposten en de bovendeur, aan die huizen, waarin men het eet. Het vlees zullen zij dezelfde nacht eten; zij zullen het eten op het vuur gebraden, met ongezuurde broden, benevens bittere kruiden. Rauw of gaar gekookt in water zult gij het niet eten; slechts op het vuur gebraden met kop, schenkels en ingewanden. Gij zult daarvan niets overlaten tot de morgen; wat ervan overblijft tot de morgen, dat zult gij met vuur verbranden. En aldus zult gij het eten: uw lendenen omgord, uw schoenen aan uw voeten en uw staf in uw hand; overhaast zult gij het eten; het is een Pesach voor de Eeuwige. Want Ik zal in deze nacht het land Egypte doortrekken en alle eerstgeborenen, zowel van mens als dier, in het land Egypte slaan en aan alle goden van Egypte zal Ik gerichtes oefenen, Ik, de Eeuwige. En het bloed zal u dienen als een teken aan de huizen, waar gij zijt, en wanneer Ik het bloed zie, dan ga Ik u voorbij. Aldus zal er geen verdervende plaag onder u zijn, wanneer Ik het land Egypte sla. En deze dag zal u een gedenkdag zijn, gij zult hem vieren als een feest voor de Eeuwige; **in uw geslachten zult gij hem als een altoosduurende inzetting vieren**. Zeven dagen zult gij ongezuurde broden eten; dadelijk op de eerste dag zult gij het zuurdeeg uit uw huizen verwijderen, want ieder die iets gezuurds eet, van de eerste tot de zevende dag, zo iemand zal uit Israël worden uitgeroeid. Zowel op de eerste als op de zevende dag zult gij een heilige samenkomst hebben; generlei arbeid zal daarop verricht worden; slechts wat door ieder gegeten wordt, alleen dat mag door u bereid worden. Onderhoudt dan het feest der ongezuurde broden, want op deze zelfde dag leid Ik uw legerscharen uit het land Egypte. **Daarom moet gij deze dag onderhouden in uw geslachten als een altoosduurende inzetting**. In de eerste maand, op de veertiende dag der

maand, des avonds, zult gij ongezuurde broden eten, tot aan de eenentwintigste dag der maand, des avonds. Zeven dagen zal er geen zuurdeeg in uw huizen gevonden worden, want ieder, die iets gezuurds eet, zo iemand zal uit de vergadering van Israël worden uitgeroeid, hetzij hij een vreemdeling, hetzij hij in het land geboren is. Niets wat gezuurd is, zult gij eten; gij zult in al uw woonplaatsen ongezuurde broden eten. Toen ontbood Moshe al de oudsten van Israël en zeide tot hen: Trekt heen, haalt kleinvee voor uw geslachten en slacht het Pesach. Daarna zult gij een bundel hysop nemen en in het bloed in een schaal dopen, en van het bloed in die schaal strijken aan de bovendorpel en aan de beide deurposten; niemand van u zal de deur van zijn huis uitgaan tot de morgen. En de Eeuwige zal Egypte doortrekken om het te slaan; wanneer Hij dan het bloed aan de bovendorpel en aan de beide deurposten ziet, dan zal de Eeuwige die deur voorbij gaan en de verdere niet toelaten in uw huizen te komen om te slaan. **Gij zult dit voorschrift houden als een altoosdurende inzetting voor u en uw zonen.** En wanneer gij komt in het land dat de Eeuwige u geven zal, gelijk Hij gezegd heeft, zult gij deze dienst onderhouden. En wanneer uw zonen tot u zeggen: Wat betekent deze dienst van u, dan zult gij zeggen: Het is een Zevach-Pesach [Paasoffer] voor de Eeuwige, die in Egypte aan de huizen der Israëlieten voorbijging, toen Hij de Egyptenaren sloeg, maar onze huizen spaarde. Toen knielde het volk en boog zich neer. En de Israëlieten gingen heen en deden dit; zoals de Eeuwige Moshe en Aharon geboden had, zo deden zij.” (שְׁמוֹת Sh'mot [Exodus] 12:1-28)

Verandering door de Kerk

Door alle generaties heen vierten de Joden ieder jaar פסח Pesach om de uittocht uit Egypte onder leiding van Moshe [Mozes] te herdenken. Het is een bevrijdingsfeest, want het volk der Israëlieten werd door de Eeuwige bevrijd uit de slavernij. Voor de messiasbelijdende Joden heeft Pesach echter een diepere betekenis gekregen, want door Zijn offer op Golgotha en Zijn opstanding heeft Yeshua ons bevrijd uit de slavernij van de zonde. Dit gebeurde tijdens Pesach, en daarom is het met Pesach eigenlijk dubbel feest! Het is dan ook droevig, dat de niet-joodse christenen hun Paasfeest op een ander tijdstip vierten dan G'd daarvoor heeft voorgeschreven. Dat ze zich daarvoor beroepen op de gregoriaanse kalender mag geen excuus zijn. Ook bij het hanteren van een andere kalender kan men ervoor zorgen, dat het feest evengoed op het juiste tijdstip wordt gevierd. Als er in G'ds Woord staat, dat de Sederavond ofwel het Avondmaal op de 14^e Nisan (toen op een woensdagavond) en daarna het zeven dagen durende feest der ongezuurde broden inclusief Yom haBikurim [de Dag de Eerstelingen], waarop de opstanding van Yeshua heeft plaatsgevonden, op de dag na de eerste Shabat gevierd moet worden, waarom doet men dat dan niet? In שְׁמוֹת Sh'mot [Exodus] 12:14 zegt de Eeuwige beslist niet vrijblijvend: *“En deze dag zal u een gedenkdag zijn, gij zult hem vierten als een feest voor de Eeuwige; in uw geslachten zult gij hem als een **altoosdurende inzetting** vierten”*. - Het woordje “altoosdurende” wil dus zeggen: voor altijd! Er is nooit door Yeshua of wie dan ook gezegd, dat dit afgeschaft zou zijn en dat we zelf mogen bepalen wanneer wij Zijn lijden en opstanding mogen herdenken. En het is ook een goedkoop excuus om te zeggen, dat men de Joodse kalender niet kent en derhalve niet weet, wanneer 14 Nisan is. In vrijwel elke goede agenda staan de Joodse feestdagen duidelijk vermeld onder de datum van de ‘gewone’ tijdrekening. Men kan daar dus precies zien op welke dagen de Joden in gehoorzaamheid aan G'd de door Hem voorgeschreven feestdagen vierten. Maar hoe komt het, dat christenen hardnekkig en soms zelfs tegen beter weten in hun feestdagen op een ander tijdstip vierten, en afhankelijk van het kalenderjaar soms wel met wéken verschil? Gelukkig zijn er ook jaren waarin er ze toevallig gelijk vallen, maar toch!

Het feest van Ishtar

Het blijft helaas een feit, dat het “Laatste Avondmaal” door de christenen op de “Witte Donderdag” wordt herdacht, terwijl de Sederavond op woensdagavond werd gehouden en het sterven van Yeshua op de “Goede Vrijdag”, terwijl dit op donderdagnamiddag heeft plaatsgevonden. Zijn opstanding uit het graf viert de Kerk reeds vanaf de derde eeuw niet op de eerste zondag die in de week van de ongezuurde broden valt, maar op de heidense feestdag ter ere van de lentegodin Astartes ofwel Ishtar. De Engelse naam ‘Easter’ voor Pasen berust dus op de naam ‘Ishtar’. De Germaanse naam voor deze godin der vruchtbaarheid is

'Ostara', vandaar dat Pasen in het Duits 'Ostern' heet. De paaseieren, paastakjes en de paashaas hebben derhalve alles met de vruchtbaarheidscultus van deze lentegodin te maken, maar beslist niets met de opstanding van Yeshua! De Kerk, die in de vierde eeuw het Paasfeest bewust heeft losgekoppeld van het bijbelse Pesach, geeft dus niet alleen met de gekozen datum, maar zelfs ook met de naamgeving en inhoudelijkheid alle eer aan Ishtar ofwel Astartes, terwijl reeds Sh'mu'el haNavi [de profeet Samuël] daarvoor heeft gewaarschuwd: *"Toen zeide Sh'mu'el tot het gehele huis Israëls: Indien gij u met uw gehele hart tot de Eeuwige bekeert, doet dan de vreemde goden en de Astartes uit uw midden weg en richt uw hart op de Eeuwige en dient Hem alleen; dan zal Hij u redden uit de macht der Filistijnen. Daarop deden de Israëlieten de Baäls en de Astartes weg en dienden de Eeuwige alleen."* (שמואל א' Sh'mu'el alef [1 Samuël] 7:3-4). **De Israëlieten gaven gehoor aan deze oproep, de Kerk niet!** Israël heeft Ishtar weggedaan, de Kerk heeft haar binnengehaald! Interessant detail is overigens, dat Ishtar tevens de godin van de prostitutie was...

Koninginnedag

Gelukkig hangt ons behoud niet alleen van het wel of niet houden van feestdagen af, maar van het geloof in Yeshua op de eerste plaats. Maar als we de door G'd ingestelde feestdagen herdenken - en Yeshua heeft ons opgedragen de wil van Zijn Vader te doen, - laten we het dan wèl doen op het tijdstip, dat de Eeuwige daarvoor heeft bepaald! Als men daarbij op technische problemen stuit, wil ik gaarne verwijzen naar de in Nederland zo populaire Koninginnedag. Ook al wordt dit op 30 april uitbundig gevierd, toch zijn er nog genoeg mensen die erbij stil blijven staan, dat de koningin eigenlijk op 31 januari jarig is. Er is niemand die loopt te verkondigen, dat hare majesteit koningin Beatrix op 30 april jarig zou zijn. Dat doet de Kerk aangaande Yeshua wel, niet alleen met Pasen, maar ook met alle andere feestdagen inclusief Kerstmis! Het jaar 5759, waarin ik deze bijbelstudie schreef, was echter buitengewoon fascinerend, omdat het één van de jaren was, dat de periode waarin Yeshua zich heeft geofferd, gelijk liep met de Romeinse kalender en we derhalve al de gebeurtenissen van toen dag voor dag en uur voor uur konden reconstrueren (zie bijliggend schema). Deze reconstructie geeft ons de mogelijkheid om allerlei vragen te beantwoorden, die door de eeuwenlange kerktraditie zijn ontstaan. De Kerk heeft zich onvoldoende gerealiseerd, dat Yeshua en Zijn Sh'lichim [apostelen] belijdende Joden waren en dat ook B'rit haChadasha [het Nieuwe Testament] deel uitmaakt van de Joodse heilige geschriften en dat een zekere kennis van het Jodendom een eerste vereiste is voor het verstaan van de B'sora tova [het Evangelie].

Goede Vrijdag

Een vraag die velen bezighoudt is hoe het zit met de Goede Vrijdag als sterfdag van Yeshua. Een eenvoudig rekensommetje geeft aan dat het niet kàn kloppen. Volgens alle vier evangeliën is Yeshua ten **derden** dage opgestaan uit de dood. Als Hij op vrijdag gestorven zou zijn om drie uur in de namiddag, dan zou Hij maar **twéé** nachten en slechts één hele dag in het graf hebben gelegen, want op vrijdagavond begint de nieuwe dag reeds om zes uur volgens de Joodse tijdrekening. De opstanding op zondagochtend zou dan logischerwijze ten **tweeden** dage plaats hebben gevonden, wat echter duidelijk in strijd is met zowel de evangeliën alsook met de profetieën. Het is zo overduidelijk dat dit niet kan, en toch week de Kerk in vrijwel al haar denominaties van katholiek via protestants naar evangelisch toe geen duimbreed af van het dogma van de Goede Vrijdag! Hoe kan dat nou? Kunnen ze allemaal niet tot drie tellen? Men beroept zich op het feit, dat op dezelfde avond na het sterven van Yeshua de Shabat zou beginnen en men weet (of denkt te weten), dat **èlke** Shabat op vrijdagavond begint. Dus gaat men er automatisch van uit, dat de kruisiging ook op een vrijdag gebeurd moet zijn. En zo is de dwaalleer van de Goede Vrijdag de wereld in gekomen. Het getuigt ten overvloede van het gebrek aan kennis van de door Yeshua zelf gepraktiseerde Joodse rituelen en gebruiken. De evangelist Yochanan [Johannes] maakt immers niet voor niets melding van het feit dat de op de kruisiging van Yeshua volgende Shabat **groot** was: *"De Yehudim [Joden] dan, daar het Voorbereiding was en de lichamen niet op Shabat aan het kruis mochten blijven (want de dag van die Shabat was groot) vroegen Pilatus, dat hun benen gebroken en zij weggenomen zouden worden"*. (יוחנן Yochanan [Johannes] 19:31). Wat wordt ermee bedoeld, dat de Shabat **groot** was? Over welke dag hebben wij het eigenlijk? Yeshua is gearresteerd na de

sedermaaltijd en is gestorven op 14 Nisan, tijdens Pesach. De dag, die drie uur later zou beginnen, is dus 15 Nisan, de dag van de ongezuurde broden: Yom haMatzot, en tevens de eerste van het zeven dagen durende feest. Destijds werden Pesach en Yom haMatzot nog door de meeste Joden met uitzondering van de Farizeeën en de Sadduceeën als twee afzonderlijke feesten gevierd, maar tegenwoordig vormen zij één geheel. In ויקרא Vayiq'ra [Leviticus] 23:7 lezen we dat op de eerste dag van het feest der ongezuurde broden, dus 15 Nisan, niet gewerkt mag worden en er een heilige samenkomst moet worden gehouden. Hetzelfde geldt overigens ook voor 21 Nisan: *“En op de vijftiende dag van deze maand is het feest der ongezuurde broden voor de Eeuwige, zeven dagen zult gij ongezuurde broden eten. Op de eerste dag zult gij een heilige samenkomst hebben; dan zult gij generlei slaafse arbeid verrichten. Gij zult de Eeuwige een vuuroffer brengen gedurende zeven dagen; op de zevende dag zal er een heilige samenkomst zijn; generlei slaafse arbeid zult gij verrichten”*. De eerste en zevende dag van Pesach zijn dus als het ware extra ingelaste Shabatot [meervoud van Shabat]. De dag na de kruisiging was dus zo een extra Shabat, die dan wordt gevolgd door de gewone Shabat. Het was dus geen vrijdag maar donderdag, en dat klopt ook volgens de Luach [Joodse agenda] van het jaar 5759, waarin ik deze studie schreef. Dat met de toevoeging 'groot' wordt aangegeven, dat het hier niet om een 'gewone' Shabat ging, maar om een feestdag, komt in de Engelse King Jamesvertaling van יוחנן Yochanan [Johannes] 19:31 heel duidelijk naar voren: *“...for that Sabbath day was a **high day**”*. A high day - een hoogtijdag dus! De Duitse Keplervertaling zegt het zelfs nog duidelijker: *“...weil jener Sabbat ein **hohes Fest war**”*. Ein hohes Fest - een hoge feestdag, dus niet de gewone Shabat, die op vrijdagavond begint! In יוחנן Yochanan [Johannes] 19:14 lezen we over de sterfdag van Yeshua: *“En het was Voorbereiding voor het Pesach”* - In het Hebreeuws staat er ערב הפסח Erev haPesach. Hier wordt duidelijk gezegd dat Pesach, zoals de Joodse leiders toen al de eerste dag van het feest der ongezuurde broden noemden, de volgende dag zou beginnen: de extra ingelaste Shabat dus en niet de gewone die een dag later was! Dit wordt ook door de Talmud bevestigd: *“Aan de vooravond van Pesach is Yeshua haNotzri [Jezus de Nazarener] gehangen...”* (Babylonische Talmud, traktaat over het Sanhedrin 2:43a). Dat de Farizeeën, die de huidige Joodse tradities zo sterk beïnvloedden, de Pesach Seder een avond later vierden dan Yeshua en het gewone volk, is een andere dwaling die ik in een aparte bijbelstudie zal behandelen, maar in het kader van deze studie levert deze vermelding voldoende bewijs dat de kruisiging nooit op vrijdagmiddag had kunnen plaats vinden.

De schuldvraag

Een andere vraag die velen bezig houdt, is de schuldvraag. Wie was er verantwoordelijk voor het lijden en sterven van onze Heer en Verlosser? Eeuwenlang wees de Kerk zonder te aarzelen de schuldigen aan: de Joden! *“Zijn bloed kome over ons en onze kinderen!”* Deze uitroep van de menigte, die in het evangelie van מתתיהו Matityahu [Matthéüs] 27:25 opgetekend staat, werd aangegrepen om te bewijzen dat tot in lengte van dagen de Joden door de dood van Yeshua zouden zijn vervloekt. De schrijver Matityahu zelf trekt echter geen enkele zodanige conclusie en de objectieve lezer zal de geciteerde tekst ook alleen maar lezen in het kader van het verhaal over de kruisiging, niet méér en niet minder, en dan nog afgezien van het feit dat het bloed van Yeshua nooit een vloek, maar juist zegen en verlossing brengt!. Matityahu heeft het hier weliswaar over 'het volk', maar zegt in een eerder hoofdstuk (26:5) met nadruk dat de vijanden van Yeshua bang waren Hem in het openbaar te arresteren *“omdat er geen opschudding zou ontstaan onder het volk”*. Uit alle evangeliën blijkt zonneklaar dat Yeshua onder de Joodse volksmassa's veel aanhangers had. De door Matityahu genoemde vijandige menigte is dus niet 'het volk', maar een bepaalde groepering waarvan niet eens duidelijk is of ze in halachisch opzicht überhaupt Joden genoemd mogen worden, want volgens de הלכה Halacha, de Joodse religieuze wetgeving, is het voor Joden namelijk absoluut onmogelijk om op de 14^e Nisan een rechtszaak te voeren en een doodvonnis te voltrekken, laat staan bij te wonen. Het optreden van Yeshua, dat volstrekt niet op een omverwerping maar juist op een verdieping van de Joodse G'dsdienst gericht was, heeft onder de Sof'rim [schriftgeleerden] in het geheel geen beroering gewekt, en van die zijde heeft men waarschijnlijk niet eens aanleiding gevonden, om tegen Hem op te treden. En de P'rushim [Farizeeën] hadden volstrekt

geen ruzie met Hem. Hun zogenaamde ‘twistgesprekken’ verschilden dan ook in geen enkel opzicht van de vele heftige theologische discussies tussen rabbijnen onderling. Integendeel: regelmatig nodigden P’rushim Hem uit voor een maaltijd (zie o.a. in Lucas 7:36, 11:37 en 14:1) en er behoorden zelfs ook enkele P’rushim zoals Naq’dimon [Nicodemus] tot Zijn volgelingen. Men liet Hem daarom ook ongehinderd in de tempel prediken (Mt. 26:55, Mc 14:48 en Lc 22:53). De felle tegenstanders van Yeshua waren dus zeker geen gelovige Joden en beslist niet representatief voor het Joodse volk! Het waren dan ook geen religieuze maar politieke overwegingen, die de vrijzinnige Tzaduqim [Sadduceeën] en de Herodianen, die bijzonder beducht waren voor een herstel van het Davidische koningschap in de persoon van Yeshua haMashiach, er toe geleid hebben, om Zijn veroordeling bij Pilatus door te drijven.

Het Sanhedrin

Ondanks de bovenstaande argumenten is het toch een vrij algemene veronderstelling dat het Sanhedrin, de Hoge Raad der Joden, Yeshua heeft veroordeeld en aan Pilatus heeft overgeleverd om het doodvonnis ten uitvoer te laten brengen. In de evangelieverhalen over dit proces wordt tenminste de indruk gewekt, dat het voltallige Sanhedrin zich daaraan schuldig gemaakt zou hebben (Mt 26:59, Mc 15:1 en Lc 22:66). Maar was dat ook zo? Sterker nog: kòn dat wel? De schrijvers van de evangeliën bedoelden in elk geval niet een historisch relaas te geven maar wilden op de eerste plaats getuigen van het verzoenend lijden en sterven van Yeshua. In deze bijbelstudie wil ik echter proberen, om nader in te gaan op vragen waar men zonder het raadplegen van Joodse bronnen niet uitkomt. Wat weten we bijvoorbeeld van het Sanhedrin? Behalve de naam weten de meeste christenen niet veel en nog minder goeds daarover. Om meer te weten te komen over de Hoge Raad moet men het traktaat “Sanhedrin” in de Mishna raadplegen. De Hoge Raad was een Joodse bestuursinstelling en rechterlijke macht in de stad Jeruzalem en bestond in navolging van במדבר Bamid’bar [Numeri] 11:16 uit 71 (70+1) leden, onder voorzitterschap van de Kohen haGadol [hogepriester]. In het Sanhedrin waren drie groepen vertegenwoordigd:

1. De overpriesters (het regerend comité), meest Tzaduqim [Sadduceeën], die zich niet aan de ‘mondelijke leer’ hielden.
2. De oudsten (hoofden van voorname families).
3. De schriftgeleerden ofwel Sof’rim. Het waren P’rushim [Farizeeën], waaronder zich ook vele priesters bevonden. Uit de kringen van de P’rushim is overigens de bekende Mishna- en Talmud-traditie ontsproten.

Het proces

Ook al hadden oorspronkelijk de Tzaduqim het overwicht, later wonnen de P’rushim meer invloed in het Sanhedrin. Zo werden halachische beslissingen niet in de mond van de regerende hogepriester gelegd, wat eigenlijk voor de hand had gelegen, maar in de mond van een farizeese autoriteit. En als dit ten aanzien van halachische zaken gold, hoeveel te meer dan in het geval van een mogelijk doodvonnis, waar het juist zo sterk op aankwam op het correct hanteren van de halachische voorschriften. Juridisch was het dus onmogelijk dat Qayafa haKohen haGadol [de hogepriester Kajafas] een dergelijk doodvonnis had mogen uitspreken. Ook het feit dat Yeshua (zie יוחנן Yochanan [Johannes] 18:12-27) eerst voor Chanan [Annas], de schoonvader van Qayafa werd geleid, toont wel aan dat men zich niet al te veel gelegen liet aan naleving van de regels en normen. Gezien het feit, dat Chanan al een hele tijd niet meer als hogepriester fungeerde omdat de Romeinen zich na een conflict van hem ontdeden, was er geen enkele juridische grond om Yeshua voor hem te geleiden. Daar wees Yeshua dan ook op en zei: “*Waarom ondervraagt gij mij?*” Yeshua erkende dus het gezag van de oude man niet. Een boze gerechtsdienaar gaf Hem daarom een klap in het gezicht, en dat was alwéér een inbreuk op de regels: het was streng verboden een verdachte te slaan! Ook nog een heel ander aspect toont aan dat de gebruikelijke vormen niet in acht werden genomen: het tijdstip van de rechtszitting! Ten eerste was het volgens Mishna IV, hoofdstuk 4 niet toegestaan om ‘s nachts te procederen in halszaken. Men moest overdag rechtspreken en ook bij dag afsluiten. Bij vermogenszaken daarentegen mocht men overdag rechtspreken en ‘s avonds laat afsluiten. Bij vermogenszaken deed het er ook niet toe of men overdag afsloot met een vrijspraak of een veroordeling. Maar bij halszaken mocht men bij vrijspraak op de dag zelf

sluiten, op de dag erna in geval van veroordeling. **Daarom sprak men geen recht in halszaken op de dag voor Shabat of voor een grote feestdag zoals in dit geval Pesach.** De rechtszitting over Yeshua was duidelijk een halszaak, maar door het niet naleven van de regels moet men ervan uitgaan dat de P'rushim hierbij niet aanwezig waren. Sterker nog: Van de 'zitting' ten huize van de hogepriester krijgen wij de indruk van een gesloten bijeenkomst, waar men alleen maar met speciale introducties binnen kon komen (יְחֻנָּן Yochanan [Johannes] 18:16). Voor halszaken was men echter verplicht gebruik te maken van de speciale ruimte voor het Sanhedrin op de Tempelberg, om precies te zijn: in een stenen zaal op de binnenste voorhof. Een halsproces ten huize van de hogepriester was binnen de farizeese traditie ondenkbaar! Het volk stond in het algemeen aan de zijde van de P'rushim. Wanneer Yeshua populair was bij het volk, dan lag het dus voor de hand dat de Tzadujim 's nachts in het geheim hun slag zouden slaan *"uit angst voor het volk"* (Lc 22:2). Bovendien hadden de P'rushim, die deel uitmaakten van het Sanhedrin, indien ze aan de bijeenkomst bij Qayafa [Kajafas] hadden deelgenomen, zeker een strikte naleving van de regels geëist!

De getuigen

In *מַתִּיָּהוּ* Matityahu [Matthéüs] 26:59-60 lezen wij: *"De overpriesters en de gehele Raad (?) trachtten een vals getuigenis tegen Yeshua te vinden om Hem ter dood te brengen, maar zij vonden er geen, hoewel er vele valse getuigen optraden"*. Dit is duidelijk in strijd met het Talmud-tractaat over het Sanhedrin, hoofdstuk 4: *"Op welke wijze boezemde men de getuigen in halszaken ontzag in? Men voerde ze binnen en boezemde ze ontzag in met deze woorden: Misschien spreekt gij op grond van een vermoeden of van horen zeggen of op grond van wat gij van andere getuigen gehoord hebt, of denkt gij: wij hebben het uit de mond van een betrouwbaar man gehoord; of misschien weet gij niet, dat wij u aanstonds door nauwkeurig onderzoek op de proef zullen stellen. Weet, dat halszaken niet gelijk staan met geldzaken, want bij geldzaken kan iemand het geld teruggeven en dan strekt hem dat tot verzoening, maar in halszaken blijft de schuld voor het vergoten bloed van hem (n.l. de gedode) en van zijn mogelijke nakomelingen op hem (de valse aanklager) rusten tot het einde van de wereld. Zo vinden wij bij Qayin [Kaïn], die zijn broeder verslagen heeft, dat er in de heilige Schrift gezegd wordt: "Het meervoudige bloed (het woord voor bloed דָּם Dam staat in בְּרֵאשִׁית B'reshit [Genesis] 4:10-11 in meervoud: דְּמֵי D'mei) van uw broeder schreit tot Mij". Er staat niet "דָּם Dam - het bloed van uw broeder", maar: "דְּמֵי D'mei - het meervoudige bloed van uw broeder", namelijk zijn bloed en dat van zijn mogelijke nakomelingen... Daarom is de mens als enige geschapen, om u te leren, dat wanneer iemand een enkele persoon vernietigt, de Schrift het hem aanrekent, alsof hij een gehele wereld vernietigd heeft, en dat, als iemand één enkele persoon in leven houdt, de Schrift het hem aanrekent, alsof hij een gehele wereld behouden heeft... Misschien zult gij echter zeggen: "Waartoe halen wij ons al die onaangenaamheid op de hals door als getuige op te treden?" Er is echter gezegd (וַיִּקְרָא Vayiq'ra [Leviticus] 5:1): "Wanneer hij getuige was, of het gezien heeft, of het weet, indien hij het dan niet meedeelt, zal hij zijn schuld dragen". De Mishna zegt dus duidelijk: in het geval van valse getuigenis bij een halszaak kleeft het bloed van de onschuldig veroordeelde met dat van diens mogelijke nageslacht aan hem tot het einde van de wereld. Volgens de Mishna in hoofdstuk 4 begint men bij halszaken bovendien niet met argumenten tot veroordeling, maar met die tot vrijspraak omdat de Tora dit zelf ook doet (vgl. בַּמִּדְבָּר Bamid'bar [Numeri] 5:19-20). Voorts wordt verklaard dat bij een halszaak, in geval men niet tot vrijspraak heeft kunnen concluderen, de zitting verdaagd wordt naar de volgende dag; de rechters dienen zich twee aan twee terug te trekken. Zij moeten gedurende de hele nacht samen studeren op de bijbelplaatsen, die materiaal bevatten dat in verband staat met de gepleegde misdaad en die licht kunnen werpen op de zaak. De volgende dag wordt het proces voortgezet. Vindt men nog steeds geen schuld, dat wordt de beklagde vrijgelaten. Komt men echter niet tot overeenstemming, dan wordt er gestemd: bij 12 stemmen voor veroordeling en 11 voor vrijspraak wordt het Hof telkens met 2 rechters aangevuld tot een maximum van 71 tot er een meerderheid is van 1 stem voor vrijspraak of van minstens 2 stemmen voor veroordeling. Was dit bij het proces tegen Yeshua het geval? Neen!*

Conclusie

Welke conclusie kunnen wij hieruit trekken? Heel wat specialisten betwijfelen tegenwoordig op grond van het bovenstaande materiaal, of het college dat Yeshua veroordeelde, hiervoor zoals voorgeschreven een plenaire zitting heeft gehouden. Indien de farizeese leden van het Sanhedrin hierbij aanwezig waren geweest, hadden ze zeer zeker geëist, dat de rechten van de beklaagde in acht genomen moesten worden, zoals ze dat ook deden in het jaar 62, toen de hogepriester Ananus (ook een Sadduceeër net als Kajafas) zonder hen te verwittigen het Sanhedrin bijeenriep om Ya'aqov [Jacobus] en enkele andere messiasbelijdende Joden te veroordelen. De P'rushim toonden toen aan dat die zitting onwettig was omdat ze ervan buitengesloten waren, en bewerkstelligden dat de hogepriester onmiddellijk uit zijn functie werd ontheven. (Josephus Flavius, *Antiquitates Judaicae* XX, 199-203). - Samenvattend mogen wij dus concluderen dat de **tijd** (een halsproces mocht alleen maar in het begin van de week aanvangen, en dan zeker niet 's nachts), de **locatie** (het huis van de hogepriester) en de **personages** (het ontbreken van de P'rushim) het uitermate onwaarschijnlijk maken dat het hier ging om een officiële zitting van het Sanhedrin. Het lijkt er meer op dat we hier te maken hadden met een complot, een schijnproces, waaraan een aantal hoge sadduceese gezagsdragers meegewerkt hadden. Zo heeft de Eeuwige in Zijn plan, dat al voor de grondlegging van de wereld bedacht was, een rechtszitting die juridisch gezien eigenlijk niet kon doen plaatsvinden om het verzoenend lijden en sterven van Zijn Zoon Yeshua mogelijk te maken. Hij heeft alles tot in de kleinste details doen kloppen, want toen Yeshua op woensdagavond, 14 Nisan, aan de Sedertafel het Avondmaal instelde wist Hij reeds, dat Hij zelf het Paaslam zou zijn, dat geslacht moest worden op Golgotha. Zoals het bloed van het eerste paaslam de engel des doods aan de huizen van de Israëlieten voorbij liet gaan, brengt het bloed van het tweede Paaslam, Yeshua, **ons allen** redding van zonde en dood: "En Hij nam een beker, sprak de dankzegging uit en gaf hun die en zeide: Drinkt allen daaruit. Want dit is het bloed van Mijn verbond, dat voor velen vergoten wordt tot vergeving van zonden". (מתתיהו Matityahu [Matthéüs] 26:27-28). Op donderdagmiddag om 15.00 uur, nog steeds 14 Nisan, leek het alsof de wereldgeschiedenis ten einde was, toen Yeshua stierf aan het kruis. G'ds machtige hand heeft ze met Pesach opnieuw laten beginnen.

Het Kruis

Sommige kerkgenootschappen beweren, dat Yeshua niet aan een kruis zou zijn gespijkerd, maar aan een paal was opgehangen. Puur taalkundig gezien lijkt het erop dat zij hierin gelijk hebben omdat in de Griekse teksten van het Nieuwe Testament met betrekking op het voorwerp waaraan Yeshua ter dood is gebracht inderdaad het woordje σταυρος stauros wordt gebruikt, hetgeen "paal" betekent. Welnu, het ophangen aan een paal was echter geen Romeinse straf, maar een typische executie-methode bij al de volken in het Midden-Oosten. Denk maar aan sommige verhalen in TeNaCH. Ik zal een aantal noemen: "Binnen drie dagen zal Farao uw hoofd verhogen, boven u, en u **aan een paal hangen** en het gevogelte zal het vlees van u afeten." (בראשית B'reshit [Genesis] 40:19). "Wanneer iemand een zonde begaat, waarop de doodstraf staat, en hij wordt ter dood gebracht en gij **hangt hem aan een paal**, dan zal zijn lijk gedurende de nacht niet **aan de paal** blijven, maar gij zult hem dezelfde dag nog begraven, want een gehangene is door G'd vervloekt en gij zult het land dat de Eeuwige, uw G'd, u als erfdeel geven zal niet verontreinigen." (דברים D'varim [Deuteronomium] 21:22-23). "De koning van Ai spietste hij **op een paal** tot aan de avondstond; tegen zonsondergang gebod Y'hoshua [Jozua], dat men zijn lijk **van de paal** zou afnemen en men wierp het neer bij de ingang van de stadspoort; daarna richtte men boven hem een grote steenhoop op, die er is tot op de huidige dag." (יהושע Y'hoshua [Jozua] 8:29). "Voorts is door mij bevel gegeven, dat er van ieder die dit besluit overtreedt, **een paal** uit zijn huis zal worden gerukt, **opdat hij daaraan gehangen en vastgeslagen worde**, en dat daarom zijn huis tot een puinhoop zal gemaakt worden." (עזרא Ez'ra [Ezra] 6:11).- In al deze teksten (er zijn nog meer, dit zijn maar een paar voorbeelden) wordt terecht het Hebreeuwse woord העץ ha'etz gebruikt voor "de Paal", omdat het hangen aan een paal destijds een verbreide vorm van de doodstraf was bij de Israëlieten en hun buurvölkeren. In alle Hebreeuwse uitgaven van het Nieuwe Testament (B'rit haChadasha), die ik in huis heb, kom ik het woord "ha'etz" in dit verband echter nergens tegen omdat er tijdens de Romeinse overheersing in Judea niemand bevoegd was om de doodstraf te

voltrekken dan de Romeinen alleen! Daarom wordt in B'rit haChadasha voor de executie van Yeshua consequent het Hebreeuwse woord הצלב haTzlav gebruikt, dat toch echt wel "het Kruis" betekent en niet "de Paal". Er is namelijk geen enkel historisch bewijs dat Yeshua aan een paal stierf, want de Romeinse geschiedschrijving zelf wijst uit dat niet het ophangen aan een paal, maar aan een kruis destijds de gebruikelijke Romeinse straf was. Tacitus, maar vooral ook de Joodse geschiedschrijver Josephus Flavius maken hier bijvoorbeeld melding van. Zij noemen de martelpaal, die in het Grieks σταυρος stauros genoemd wordt, in het Latijn CRUX, dus "kruis". Zo zou b.v. Alexander Jannaeus na een farizeeën-opstand 800 van zijn tegenstanders hebben gekruisigd (Antiquitates Judaicae XIII, 380). Over andere massakruisigingen als gevolg van Joodse opstanden tegen Rome bericht Josephus in Antiquitates Judaicae XVII, 295 en XX, 129. De kruisiging werd door de Romeinen gezien als de meest schandelijke doodstraf, ongehoord voor Romeinse burgers en daarom ook uitsluitend toegepast op misdadigers en tegenstanders uit onderworpen volken. Zij zullen derhalve voor de Jood Yeshua hierin geen uitzondering gemaakt hebben. Volgens de gedetailleerde Romeinse verslagen geschiedde de kruisiging door ophanging aan een paal met een dwarsbalk, waaraan de handen met touwen of spijkers waren bevestigd. In יוחנן Yochanan [Johannes] 20:25 lezen wij: *"Maar hij zeide tot hen: Indien ik in Zijn handen niet zie de tekenen der nagels en mijn vinger niet steek in de plaats der nagels en mijn hand niet steek in Zijn zijde, zal ik geenszins geloven"* Er wordt hier inderdaad gesproken van **nagels** ofwel **spijkers** in de handen van Yeshua, en in meervoud, want er waren blijkbaar meer spijkers gebruikt bij de terechtstelling, wat alleen kan als Yeshua met gespreide armen aan de dwarsbalk van het kruis genageld werd, en niet met de handen op elkaar aan een paal zoals wij vaak zien op afbeeldingen in de Wachtoren. Daarna werd de dwarsbalk met het naakte lichaam volgens de Romeinse beschrijvingen aan de reeds gereedstaande paal omhooggetrokken en de voeten eveneens met twee spijkers hieraan bevestigd, wat ook bij Yeshua het geval was, zoals duidelijk in Lucas 24:39 geschreven staat: *"Ziet Mijn handen en Mijn voeten, dat Ik het zelf ben; betast Mij en ziet, dat een geest geen vlees en beenderen heeft, zoals gij ziet, dat Ik heb."* Voorts was het bij de Romeinen toen gebruikelijk, dat op weg naar de kruisiging voor de veroordeelde uit een plankje met daarop zijn beschuldiging werd gedragen, soms werd het hem ook omgehangen. Bij de kruisiging werd dit plankje, dat in het Latijn Titulus [opschrift] heette, aan het kruis boven het hoofd bevestigd. Ook bij Yeshua was dat niet anders, zoals uit מתתיהו Matityahu [Matthéüs] 27:37 blijkt: *"En boven Zijn hoofd brachten zij op schrift de beschuldiging tegen Hem aan: dit is Jezus, de Koning der Joden"*. Wanneer een paal zou zijn gebruikt in plaats van een kruis, dan zou het niet mogelijk geweest zijn om dit plankje **boven zijn hoofd** te plaatsen. In de Wachtoren wordt dan ook een opschrift boven de handen van Yeshua afgebeeld, wat dus in strijd is met Mt. 27:37. Maar wat stond er precies op de Titulus? Volgens Marcus 15:26 dit: *"En het opschrift, dat de beschuldiging tegen Hem vermeldde. luidde: De Koning der Joden"*. In Lucas 23:38 staat het net ietsje anders: *"Er was ook een opschrift boven Hem: Dit is de Koning der Joden"*. Het feit dat al deze beschrijvingen niet echt eensluidend zijn zou men kunnen toeschrijven aan de afstand van het opschrift aan het kruis naar de toeschouwers. Ik zou mij best kunnen voorstellen dat de mensen die verder achterin stonden aan de voorste toeschouwers vroegen wat er eigenlijk precies op het plankje stond en het antwoord werd dan waarschijnlijk via via naar achteren doorgegeven, ieder met zijn eigen woorden. Het meest gedetailleerd vinden wij het opschrift echter in יוחנן Yochanan [Johannes] 19:19-20, waar wij aldus lezen: *"En Pilatus liet ook een opschrift schrijven en op het kruis plaatsen; er was geschreven: Jezus, de Nazoreeër, de Koning der Joden. Dit opschrift dan lazen vele der Joden, want de plaats, waar Jezus gekruisigd werd, was dicht bij de stad, en het was geschreven in het Hebreeuws, in het Latijn en in het Grieks."* Op de Titulus stonden dus niet de initialen INRI geschreven, die we vaak op schilderijen of tekeningen tegenkomen, maar in drie talen voluit:

ישוע הנוצרי ומלך היהודים (Hebreeuws)

IESVS NAZARENVS REX IVDAEORVM (Latijn)

ΙΗΣΟΥΣ Ο ΝΑΖΩΡΑΙΟΣ Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΙΟΥΔΑΙΩΝ (Grieks)

Het is overigens bijzonder boeiend om het Hebreeuwse opschrift ook even fonetisch weer te geven, want dat lezen wij als volgt: **Y**ESHUA **H**ANOTZRI **V**EMELECH **H**AYEHUDIM! - Ziet u het ook welke beginletters daar staan? In het Hebreeuws zijn dat van rechts naar links de

letters י Yod, ה He, ו Vav en ה He: יהוה YHVH ofwel JHWH en dat geeft duidelijk aan wie Hij is! Boven het hoofd van Yeshua stond dus de vierletterige naam van G'd aan het kruis gespijkerd!!! Wonderlijk... - Ik weet wel dat er ook andere Hebreeuwse vertalingen van het Nieuwe Testament zijn, waarin dit niet zo duidelijk naar voren komt, zoals ook in de vier Evangelieën verschillende versies van het opschrift bestaan, en ik zal daar ook echt geen twistpunt van maken, maar ik vind het toch evengoed een prachtige hint die de Eeuwige ons hier geeft!

Een nieuw begin

Het was onmogelijk, dat de Zoon van G'd in het graf kon blijven. Hij is opgestaan ten derden dage! Hij is waarlijk opgestaan op יום הבכורים Yom haBikurim, de Dag der Eerstelingen! Hij leeft! Het geheimenis van de verzoening wordt schitterend onder woorden gebracht door de apostelen met de oproep om ons geloof en vertrouwen te vestigen *“op Hem, die Yeshua, onze Heer, uit de doden opgewekt heeft, die is overgeleverd om onze overtredingen en opgewekt om onze rechtvaardiging.”* (Romeinen 4:25). *“...zo heeft G'd in vervulling doen gaan wat Hij bij monde van alle profeten tevoren geboodschaft had, dat Zijn Mashiach moest lijden. Komt dan tot berouw en bekering, opdat uw zonden uitgedelgd worden, opdat er tijden van verademing mogen komen van het aangezicht van Adonai, en Hij de Mashiach, die voor u tevoren bestemd was, Yeshua, zende; Hem moest de hemel opnemen tot de tijden van de wederoprichting aller dingen, waarvan G'd gesproken heeft bij monde van zijn heilige profeten, van oudsher.”* (מפעלות Mif'alot [Handelingen 3:18-21]). En tenslotte: *“Want indien gij met uw mond belijdt, dat Yeshua Heer is, en met uw hart gelooft, dat G'd Hem uit de doden heeft opgewekt, zult gij behouden worden!”* (Romeinen 10:9).

Ik wens u allen een vrolijk en bijzonder gezegend, maar vooral een **bevrijdend** paasfeest: Pesach sameach!!!

Werner Stauder